

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Brno, Zemědělská 1a, 613 00 Brno

Brno 22.4.2014

UKZUZ 030873/2014

Zpráva č. 4 oblastního odboru BRNO o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 14.4. - 20.4.2014

1. Počasí

Sledované období se vyznačovalo aprílovým počasím. Bylo proměnlivo, chladno s přízemními mrazíky, lokálními bouřkami a studeným větrem. Srážky se vyskytly především dešťové, ale místy byly zaznamenány i sněhové přeháňky v podobě krupek v nížinách, a sněhových vloček ve vyšších polohách. Denní teploty 6 °C až 15 °C. Noční teploty -3 °C až 6 °C. Nejchladnější noc a ráno bylo dne 18.4., kdy došlo k lokálnímu poškození mrazem u ovocných dřevin, ořešáků a révy vinné.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

I když se v tomto období ochladilo a přišly srážky, tak především v jižních oblastech Jihomoravského kraje stále trvá sucho, které ohrožuje plodiny na lehčích půdách. Na těchto půdách špatně vzchází mák setý, cukrovka a zavadají porosty řepky ozimé, pšenice ozimé i ječmene jarního.

Pokračuje setí kukuřice a slunečnice. Vzcházejí rané brambory a kořenová zelenina. Dokončuje se řez révy vinné a ovocných dřevin. Ve vinicích se provádí chemické ošetření proti plevelům a ve večerních hodinách zde probíhá insekticidní ošetření proti pokračujícímu poškozování rašících oček housenkami osenic. V ekologicky obdělávaných vinicích jsou housenky osenic likvidovány ručním sběrem.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 30-33 BBCH)

Růstová fáze: začátek sloupkování až fáze 3. kolénka: 3. kolénko vzdálené min. 2 cm od 2. kolénka.

Pokračující, lokálně střední až silný výskyt **abiotického vadnutí** rostlin vlivem nedostatku srážek byl zjištěn na okrese Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou) a Znojmo (Hodonice, Načeratice).

Lokálně střední výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** na listech byl sledován na okrese Břeclav (Týnec, 16.4.).

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin

(odnoží) s příznaky výskytu padlí pšenice (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží). **Ošetření se provádí při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. při výskytu 70 % odnoží s výskytem padlí na některém z horních třech listů. Výjimečně již od BBCH 30 (počátek sloupkování), obvykle od BBCH 37 (objevení se posledního listu) do BBCH 59 (konec metání).**

Pokračující plošný výskyt **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** na listech byl pozorován na okrese Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou) a Znojmo (Krhovice, Těšetice u Znojma, Střelice u Jevišovic). Lokálně střední výskyt na listech byl zaznamenán na okrese Břeclav (Hrušky, 15.4., Moravský Žižkov, 16.4., Týnec, 16.4.). Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s výskytem pyknid na listové čepeli. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží). Ošetřují se porosty při napadení vyšším než 12% rostlin. Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. **Při časném infekčním tlaku se doporučuje ošetření již od fáze BBCH 32. Jinak se fungicidní ošetření provádí při ohrožení od fáze BBCH 37 (objevení se posledního listu) až do fáze BBCH 51 (počátek metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.**

První výskyt larev **bejlomorky sedlové (*Haplodiplosis marginata*)** na stéble byl sledován na okrese Znojmo (Krhovice, 17.4.).

První výskyt dospělců **dřepčíka obilního (*Phyllotreta vittula*)** na listech byl zjištěn na okrese Blansko (Touboř, 16.4.).

První výskyt vajíček **kohoutků (*Oulema spp.*)** na listech byl zjištěn na okrese Břeclav (Horní Bojanovice, 18.4.).

JEČMEN OZIMÝ (RF 31-37 BBCH)

Růstová fáze: fáze 1. kolénka až objevení se posledního listu (praporcový list): poslední list ještě svnutý.

Lokálně střední až silné výskyty **abiotického vadnutí** rostlin ječmene vlivem nedostatku srážek byl zjištěn na okrese Brno-venkov (Žabčice) a Znojmo (Střelice u Jevišovic).

Lokálně střední výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** na spodních pochvách listů a stébel byl zaznamenán na okrese Břeclav (Moravská Nová Ves, 16.4.). Pokračující silné výskyty na listech a stéblech byly zjištěny na okrese Brno-venkov (Žabčice) i Znojmo (Střelice u Jevišovic).

*Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s příznaky výskytu padlí pšenice (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží). **Ošetření se provádí při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. při výskytu 70 % odnoží s výskytem padlí na některém z horních třech listů. Výjimečně již od BBCH 30 (počátek sloupkování), obvykle od BBCH 37 (objevení se posledního listu) do BBCH 59 (konec metání).***

Lokálně střední výskyt **síťovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** na listech byl pozorován na okrese Břeclav (Moravská Nová Ves, 16.4.).

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží). Práh škodlivosti je překročen při zjištění napadení více jak 25% rostlin.

Prvořadým ochranným opatřením je výběr odrůd, které jsou geneticky více odolné k napadení chorobou. Moření osiva účinnými mořidly je předpokladem potlačení primární infekce. Ošetření se provádí podle signalizace, nebo při ohrožení od fáze 30 (začátek sloupkování) do fáze BBCH 59 (počátek metání).

První výskyt urediospor **hnědé rzivosti ječmene (*Puccinia hordei*)** na listech byl nalezen na okrese Brno-venkov (Žabčice, 14.4.).

První výskyt pyknid **braničnatky ječmenné (*Septoria passerini*)** na listech byl nalezen v okrese Znojmo (Střelice u Jevišovic, 18.4.).

První výskyt imag **třásnokřídých (*Thysanoptera*)** na listech byl pozorován na okrese Brno-venkov (Žabčice, 14.4.).

První výskyt neokřídlených samiček **kyjatky osenní (*Sitobion avenae*)** na listech byl sledován na okrese Brno-venkov (Žabčice, 14.4.).

Lokálně silný výskyt vajíček **kohoutků (*Oulema spp.*)** na listech byl objeven na okrese Brno-venkov (Žabčice, 14.4.). První výskyt vajíček zjištěn na okrese Břeclav (Boleradice, 18.4.).

JEČMEN JARNÍ (RF 21-25 BBCH)

Růstová fáze: první odnož viditelná: počátek odnožování až začátek sloupkování: hlavní odnož i vedlejší odnože se zřetelně napřimují a počínají se prodlužovat, klas vzdálen od odnožovacího uzlu min. 1 cm.

Pokračující lokálně střední až silný výskyt **abiotického vadnutí** rostlin ječmene vlivem nedostatku srážek byl zjištěn na okrese Znojmo (Hodonice, Načeratice).

První výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** na listech byl zjištěn v okrese Břeclav (Lednice, 15.4.).

První výskyt vajíček **kohoutků (*Oulema spp.*)** na listech byl objeven na okrese Znojmo (Hodonice, 15.4.).

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 13-30 BBCH)

Růstová fáze: 3. list se zálistky, úponek plně vyvinutý až počátek prodlužovacího růstu stonku.

První výskyt imag **listopase čárkovaného (*Sitona lineatus*)** na rostlinách byl zjištěn na okrese Blansko (Doubravice nad Svitavou, 16.4.).

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 61-65 BBCH)

Růstová fáze: počátek kvetení, asi 10% květů na hlavním stonku otevřeno, květní osa se prodlužuje až plný květ: asi 50% květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají.

Lokálně střední až silný výskyt **abiotického opadu květních pupat řepky a abiotického vadnutí** rostlin řepky vlivem nedostatku srážek byl zjištěn na okrese Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou) a Znojmo (Krhovice, Mackovice, Oblekovice).

Abiotické popraskání lodyh vlivem nízkých nočních teplot bylo zjištěno na okrese Břeclav (Týnec, 16.4.).

První výskyt larev **krytonosce řepkového (Ceutorhynchus napi)** ve stonku byl sledován na okrese Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 14.4.), Břeclav (Boleradice, 18.4.).

První výskyt imag **krytonosce šešulového (Ceutorhynchus obstrictus)** na květenstvích byl sledován na okrese Břeclav (Lednice, 15.4.; Hrušky, 15.4.).

PÍCNINY

VOJTĚŠKA (RF 25-27 BBCH)

Růstová fáze: prodlužovací růst lodyh příp. listová růžice vytvořena až ukončení prodlužovacího růstu a počátek tvorby pupat (začátek butonizace).

Na okrese Blansko (Jabloňany, 16.4.) zaznamenán první výskyt **jarní černé skvrnitosti vojtěšky (Phoma medicaginis)**.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 57-65 BBCH)

Růstová fáze: prodlužování květních (korunních) lístků, kališní lístky slabě otevřené, korunní lístky sotva viditelné (stadium růžové poupě) až plný květ, nejméně 50% květů otevřeno první korunní lístky padají při dotyku.

První výskyt primární infekce **padlí jabloně (Podosphaera leucotricha)** na listech byl zaznamenán na okrese Břeclav (Hrušky, 15.4.). Ohniskový střední výskyt na květních a listových růžicích byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Nedakonice, 14.4.).

Včasné a opakované mechanické odstraňování primárně napadených částí stromů („pomoučené“ listové a květní růžice) omezí sekundární šíření padlí. Prahová hodnota pro chemickou ochranu je překročena při zjištění napadení v době květu a těsně po odkvětu více jak 2% květních a listových růžic. Preventivní chemická ochrana vyžaduje pravidelná fungicidní ošetření v intervalu 7-10 dnů od fenofáze BBCH 56-57 (stadium růžového poupěte) až do poloviny července. K oddálení vzniku rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První výskyt larev **vlnatky krvavé (Eriosoma lanigerum)** na řezných plochách větví a kmenů byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Nedakonice, 14.4.).

První výskyt **mšice jitrocelové (Dysaphis plantaginea)** na listech bylo zaznamenáno na okrese Břeclav (Moravská Nová Ves, 16.4.).

První výskyt dospělců **květopase jabloňového (Anthonomus pomorum)** byl pozorován na okrese Břeclav (Hrušky, 15.4., Moravský Žižkov, 16.4.). První výskyt larev v květech byl pozorován na okrese Znojmo (Hodonice, 17.4.).

První výskyt mladých housenek **bekyně zlatořitné (Euproctis chrysorrhoea)** byl pozorován na okrese Břeclav (Moravská Nová Ves, 16.4.) v extenzivní výsadbě.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 61-69 BBCH)

Růstová fáze: počátek kvetení, asi 10% květů otevřeno až konec kvetení, všechny korunní lístky opadlé, velikost plodu pod 5 mm.

První výskyt larev **mšice slivové (*Brachycaudus helichrysi*)** na listech byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Ostrožská Nová Ves, 14.4.).

První výskyt housenic **pilatek (*Hoplocampa spp.*)** v plůdcích byl zjištěn na okrese Blansko (Lysice, 14.4.), Břeclav (Němčičky, 18.4.).

Pozorování dospělců se provádí za pomoci bílých lepových desek, které se instalují na stromy od začátku kvetení. Výskyt vajíček se provádí na konci kvetení v období opadu většiny korunních lístků, kdy se hodnotí počet vajíček ve 100 plůdcích.

Ošetření proti dospělcům se zahájí na základě signalizace, kdy je překročen práh škodlivosti více jak 5 imag na 1 lepovou desku za 1 den. Další možností je ošetření líhnoucích se housenic na základě sledování výskytu a vývoje vajíček. Optimální doba pro začátek aplikace nastává v době, kdy se alespoň u 50% vajíček objeví červené oči vyvíjejícího se zárodku. Tomuto stadiu přibližně odpovídá i teplotní suma SET (h)=1900°C měřená od začátku kalendářního roku. Nebo je možno provést chemické ošetření na konci kvetení pokud je napadeno více jak 5% plůdků.

První výskyt imag **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** ve feromonovém lapači byl zjištěn v okrese Břeclav (Němčičky, 18.4.).

První výskyt housenek **obalečů (*Tortricidae spp.*)** v rozvíjejících se listech byl zjištěn v okrese Zlín (Žlutava, 14.4.).

Imaga létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, při zjištění nejméně dvou vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

První výskyt imag **zobonosky ovocné (*Rhynchites bakchus*)** byl zjištěn na okrese Břeclav (Moravská Nová Ves, 16.4.).

BROSKVOŇ (RF 65-71 BBCH)

Růstová fáze: plný květ, nejméně 50% květů otevřeno první korunní lístky padají při dotyku až velikost plodu do 10 mm, opad plodů po květu.

První výskyt **kadeřavosti broskvoně (*Taphrina deformans*)** na listech byl zjištěn na okrese Břeclav (Hrušky, 15.4.).

MERUŇKA (RF 71-72 BBCH)

Růstová fáze: velikost plodu do 10 mm (opad plodů po květu) až velikost plodu do 20 mm.

Lokální silný výskyt **mrazového odumření plodů meruňky** byl sledován na okrese Znojmo (Oblekovice, 18.4.).

První výskyt **moniliniové spály meruňky (*Monilinia laxa*)** na květech a letorostech byl objeven na okrese Znojmo (Bohutice, 14.4.).

Preventivní ochrana registrovanými přípravky se provádí již na začátku kvetení a při dokvétání, pokud jsou v době kvetení vhodné podmínky pro infekci (deštivé počasí a teploty pod 12 °C). Významnou součástí ochrany je odstraňování a likvidace napadených rostlinných částí včetně plodů.

Poškození plodů housenkami **píďalky podzimní (*Operophtera brumata*)** bylo sledováno na okrese Břeclav (Němčičky 20.4.).

Skořápkaté ovoce **OŘEŠÁK**

První výskyt hálek **vlnovníka puchýřovitého (*Aceria tristriata*)** na rozvíjejících se listech byl zjištěn v okresech Uherské Hradiště (Ostrožská Nová Ves, 14.4.), Zlín (Žlutava, 14.4.).

RÉVA VINNÁ (RF 09-17 BBCH)

Růstová fáze: rašení letorostu, zřetelně viditelné zelené špičky letorostů až 7 listů rozvinuto.

Lokální silný výskyt **jarní mrazové spály révy** na rašících pupenech a mladých letorostech byl pozorován na okrese Znojmo (Načeratice, 18.4.).

První výskyt imag **obaleče mramorovaného (*Lobesia botrana*)** ve feromonovém lapači byl zjištěn na okrese Břeclav (Němčičky, 18.4.).

První výskyt imag samců **obalečika jednopásného (*Eupoecilia ambiguella*)** ve feromonovém lapači byl zjištěn na okrese Břeclav (Němčičky, 20.4.).

Ošetření je třeba zahájit 7-8 dní po vrcholu letu 1. nebo 2. generace. Proti 1. generaci se ošetřuje jen při malé náсадě květenství, nebo při mimořádně silném výskytu motýlů ve feromonovém lapači. Ošetření proti 2. generaci je účelné pokud se ve feromonovém lapači zjistí při 2 až 3 denním intervalu 8-10 dospělců v průměru na jeden lapač. Trvá-li let motýlů delší dobu, je možno ošetření zopakovat s přihlédnutím k délce doby účinnosti použitého insekticidu.

První výskyt housenek **osenice polní (*Agrotis segetum*)** na pupenech a mladých listech byl sledován na okrese Znojmo (Miroslav, 14.4.), další výskyty housenek osenic byly hlášeny v průběhu sledovaného období z více lokalit okresů Břeclav, Hodonín, Znojmo a Brno-venkov.

První výskyt housenek **různorožce trnkového (*Peribatodes rhomboidaria*)** na pupenech byl nalezen na okrese Znojmo (Bohutice, Miroslav, 14.4.).

BRSLEN

První výskyt nymf **mšice makové (*Aphis fabae*)** se základy křídel na listech byl nalezen na okrese Uherské Hradiště (Nedakonice, 14.4.).

Za OBO Brno zpracovali Ing. Zbyněk Mikel a Ing. Eliška Kopřivová